ה: הלוקח עובר חמורו פרק ראשון בכורות

ומשקל אחד של כ"ה שעורה מנה של חול רביע מנה של קדש [2]קודש שנתוסף קדש ומשקלו של ט"ו ושלשתן מחזיקות שעורה מנה של קדש וכן מוכח התרגום דממרגם ושלשה עשרין מעין תלתות מנה עשרין סלעין מנה דכספא ועשרין וחמש סלעים רבעות מנה ממש

ועשרה סלעים כולהון שיתין מנה רבא מנה קדושה יהא לכון ולפי ד"ב אין מתיישב כל כך [3]תלתות מנה רבעות מנה במנה של קודש אחר שנתוסף ומנה דכספא כ"ה סלעים אחיי במנה של חול ולא בשל חול אחר שנתוסף אלא במנה של חול מקמי דאיתוסף אחיי וא"ת ומנא לן שהוסיף יחזקאל כלום דילמא ממחלה היה מנה של קדש ס' י"ל דמתא ככר של משה מוכיח דמחלתו של קדש לא היה אלא [4]כחול: **תשעים** חמורים לובים.[5] ע"ש (נחום ג) פוט ולובים היו בעזרתך [6]לובים וכושי' במצעדיו ממרא לובאה ל"פ במה בהמה (שבת דף נח:) פירש בערוך[7] חמור מלרי וכירושלמי גרים הבאים מפיקו ולוב מהו להמתין ג' דורות: **תלמוד** לומר אך חלק. מימה תנא דידן לית ליה הך דרשא [8] מקצת [9]סימן מייב מנא ליה ומתני' היא ס"ב (לקמן דף ט:) ולא מיסתבר דפליג אהא דפירקין ומיהו אי לא פליגי קשה דמייתי עלה [10]דתנא כרב יהודה וכי קתמר מה"מ הוה ליה לאיתויי קרא דתמתי': [11] **והא** תנא **פטר פטר נסיב לה לפרה.** ואין לומר מ"מ אינטריך קרא דתמתי' לפטור מקדושת פטר חמור וקרא דהכא לפטור [12]מדין שור דפטור מן הכבורה דקתני דתמתי' משמע דלגמרי פטר לה לפרה מכלל דפטר פטר דילפי' מהדדי כדלקמן וא"ת הי דשמעינן מפטר פטר פרה שולדה מן סוס דילמא ה"מ היכא דאשמעי לדבר שאינו קדוש קדושת הגוף אבל כגון רחל שולדה מין עז דקדוש קדושת הגוף הוה אמינא דקדש וי"ל דמשמע לגמרי (משמע) דילפינן מהדדי קדושת דמים מקדושת הגוף כדאמר בסמוך וקשה דהא אמר אפילו קדושת הגוף מקדושת הגוף לא יצאי דהא לשור וכשב ועז צריך קרא לכל חד וחד: **ורבי** יוסי הגלילי אם כן ליכתוב קרא אך בכור שור וכשב ועז. והא דדרשינן מיהא עד שיהא [13]שור וכולהו שור אע"ג דאינעריך לכדר' יוסי בר חנינא משום [14]דכעין בכור שבו שניהם ים לנו לדרוש מן הראשון:

ומה

קדושת דמים מקדושת הגוף ותנא דידן האי בכור בכור מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדר' יוסי בר' חנינא דאמר ר' יוסי בר' חנינא [15]למה נאמרו אימורין בבכור שור אימורין בבכור כשב אימורין בבכור עז צריכא דאי כתב רחמנא בבכור שור שכן נתרבה בנסכים כשב שכן נתרבה באליה בעז שכן נתרבה אצל עבודת כוכבים ביחיד חדא מחדא לא אתיא תיתי חדא מתרתי בהי לא ליכתוב לא ליכתוב רחמנא בשור ותיתי מהנך מה להנך שכן נתרבו אצל עבודת כוכבים בציבור לא ניכתוב אצל פסחים לא לכתוב בכשב ותיתי מהנך מה להנך שכן נתרבו אצל עבודת כוכבים בציבור ורבי יוסי הגלילי אם כן ליכתוב רחמנא בעז ותיתי מהנך מה להנך שכן יש בהן צד רבוי אצל מזבח הילכך צריכי ורבי יוסי הגלילי אם כן ליכתוב קרא אך בכור שור כשב ועז בכור בכור למה לי אלא לאו ש"מ עד שיהא הוא שור ובכורו שור ורבי יוסי הגלילי האי פטר חמור פטר חמור מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדתניא ר' יוסי הגלילי אומר מתוך שנא' [16]אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבהמה הטמאה תפדה שומע אני אפי' פטרי סוסים וגמלים ת"ל פטר חמור [17]פטר חמור אמרתי לך ולא פטרי סוסים וגמלים ועדיין אני אומר פטרי חמור בשה פטרי סוסים וגמלים בכל דבר

תלמוד

עין משפט נר מצוה

מו א ב מיי' פ"ט מהל' גניבה הל"ז טוש"ע חו"מ סי' ל"ח סעיף ט"ו:

מז ג מיי' פ"ב מהל' בכורות הל' ו [ופרי"ב בכורות הל"ח] סמג עשין רח טוש"ע יו"ד סי' שטו סעיף ו:

יז ד מיי' פ"ט מהל' מחלוקת לשורות הלכה ה טוש"ע יו"ד סי' שנ סעיף כ:

יח ה מיי' פ"ב מהל' בכורות הל"י [ופי"ב בכורות הלכה נ] סמג עשין קח וקמה טוש"ע יו"ד סי' שכא סעיף ח:

מוסף רש"י

והא מאתן וארבעין הויין. דיסא ס' סלעים תשיב בקרא דהכלב לרבע זחים נמלא מאתן ואלרבעים הוי, ולהלי קדש נמי מנה של קודש קלי כיזקזקן (מנחות מ: מהרי"ו). כפול היה. דהי ליה מאתן ואלרבעים דעשי על מאתים תוספת הוא דהוסיפו שתות, ולרבעים הוי שתות של מאתים שם. שהוהא מלבר. שעל ה' פעמים ואלרבעים הכיתו מאתן ואלרבעים פעם אשת ולא מתרינן שאיתקון המאתים לשם אלפים דהוי לכל אלף ואלף אלא עטף ואלפים וחיים ואלים ומאתן אלקים עטף את הסתות על המנה דהוי ליה שתות מלגלגו, ומהיסת קנה נשקל מדות ומטבע, דמנה הוי מטקל ופלגא הוי מעבע (שם). לא הפנו אבות אל בנים. לשויע לטם, מפני דפיון ידים של תורה ומצות, וכבי נמי דפיון ידים ליון ידים הוא, כלומר מפני שרפו ידים מן התורה כמ עליהם שמלקן (שנהדרין: קו:). שכן נתרבה בנסכים. שור חמור נתרבה בנסכים, אלי אסון יהיה לפר (כריתות ד:). תיתי חדא מתרתי. אלר קשה שנהן שכן מין בהמה וחלבו אחלבו אסור ולאיתוי בכוריהם קרבים (שם).

שיטה מקובצת

[1] ת"ל אך חלק. תימה תנא דידן לית ליה הך דרשא מנ"ל מקצת סימנים שחייב (נאן פצא טרוטיטש) שולדה מין עז שייהא לה חלמידא הכא דקאמר ה"מ אמר רב יהודה דאמר קרא אך בכור משמע דפליגי אהדדי והני דהכא דפטרא מקרא דפטר א' פחייב בקצת סימנים ומתני' לקמן מחייב דהא דקאמר כמאי דליני ה"מ אמאי לא אליף ברייתה מחר קרא ומשני הנא ידן אשכרעי ליה קרא דאך בכור כדרבי חנינא ונלי רחמנא קדושת דמים דנדמה פטור מן בכורה ותיה בקדושת הגוף אך דכ"ש הוא דנבי קדושת זכה ראוי למוסלו יותר קדושת דמים ורייב הגלילי ריש פטר חמור לבדלקמן הלכן לי רחמנא בקדושת הגוף ונמר ניה קדושת דמים ואע"ג שהיה אדי לחלק בקדושת מזבח סתבר טפי להסקיע בהמה קדושת דמים אין נראה לחלק לא נמר מניה והיינו נעמא דקאמר לעיל על תנא דידן דה"ה ל' ר"י הגלילי אבי ונמר. תוס' ד"ה אמר ר' יוסי בר' חנינא. [2] תשבי' חמורים ובים. ת"ל תוס' חיצוניות פי' עי' לובים מעילים ר"י פי' הם מלוב כמו פוט ולובים הוי ג זמרוך וכן כתיב ולובים ו ושים והיינו לחבים ורבחיב ו ערים ילד וגו' (מוכח ב דושלמי נבי הא דקתני ו לבדקים בפרומבא ר"ר) וכן ד ורא לובאה בריש פרק במה ב אמר פי' בערוך חמור מצרי וכן ב כת בירושלמי דנרסי עלה ס ק במה בהמה ויצאת נבי הא ד תני והלוכדקים בפרומבא ר ה"ר אך תימה תנא דידן דלית ל ה הך דרשא הכי נמא ליה ה"ל דנפקא ליה מדרשא א ורייתי א"נ דרשא דאך חלק ד יש. תוס' חיצוניות. [3] והא ת א פטר פטר וכו'. ד"ל תוס' ד גנזיות וא"ת דלמא שפיר

א שריכו הרי קראי דמסתר פטר משמע דהיכא שילדה פרה מין חמור שלא יפרה פטר חמיר ואך בכור משמע דלא קדיש קדושת בכור ל קדושת הגוף אלא בשהוא שור ובכורו שור דכבורו שור ר"ל כיון דשמעינן פפטר חמור אף כי הוא חמור אין לי פדיון פטר חמור הבינון נולד שה כו ו כן שמעינן דבני' לפיטר וולדה בכורה טרם יהיה קדיש קדושת הגוף כדין בכור של פרה וא"ת מ"מ מאי פריך והא תנא פטר פטר וכ ' שפיר צריכי מקרא דמסתר פטר שכשעינן פרד שילדה מין חמור דלא קדיש בבכורה דהאי קדושת הגוף דראוי ל ' וכת אבל פרה שילדה מין עז דהאי קדושת מזבח והאי קדושת מזבח הויא רחייב בבכורה קמ"ל אך בכור שור ר"ל דהאי תנא אית ליה כ ם זאת דבין דהאי קדושת מזבח יהאי קדושת דמים הי שני ב"ש דהוי שוני גדול כשהוא קדושת מזבח אחרת וכן נמי משמע לקמן דר אמ' גלי רחמנא בקדושת דמים כגון פרד שילדה מין חמור דר"ל קדשה הגוף בגוי פרד שילדה עז דפטורה מן הבכורה דר"ר הגלילי סו: גלי רחמנא בקדושת הגוף ונמר קדושת דמים וכו' משמע דסברא הוא ויחר לפטור בקדושת הגוף משום דנשתנ מקדושת מזבח לקדושת מזבח מהיכא דנשתנה לקדושת דמים:

כו ב אימורין בכבש אידך לא יליפי מיניה דיש בכבש מה שאין בשור ועז שכן כשב נתרבה באליה: מחדא לא אתו תרוויהו אלא תיתי חד מתרתי. מה להנך כשב ועז דין דין הוא שנתרבו לאימורין שכן נתרבו אצל פסח שפסח בא מהם: מה להנך. שור ועז שכן נתרבו אצל ם (ש"חים עז) [עבודת כוכבים] בכבור דמביאין סר ושעיר אבל לא כבש: מה להנך. שור וכשב שכן (יכול) [ויש] בהן צד ריבוי אצל מזבח שור בנסכים וכשב באליה: הילכך אינטריך למכתב דמם החלבם דשמש אכולהו: ור' יוסי הגלילי. דמפיק ה"ל קרא לעד שיהא הוא שור ובכורו שור (א"כ דלהאי דרשא דר' חנינא לחיד אתא:) א"כ. דלהכי לחוד אתא דאמור' בכור שור כשב ועז ובהכי סגיא לאימורין בכור בכור למה לי בו: ש"מ. תרוויהו נפקי מיניה:

מסורת הש"ס

[4] (מנחות עז. כ"ב ל:). [5] כ"ל (אלשנר. [6] (בנהדרין קו:). [7] ד"ל (תוס' לקמן ו. ד"ה ומה כי ומ' תו"ר). [8] (עיל ג: לקמן ו: טז:). [9] (לקמן ו: ג. יב. יח. כ"ק פח.). [10] (פסחים כ. וס"ש). [11] (כריתות ד. ש"ס). [12] (בכורים כג). [13] (ל"ל לפני ד"ה והא). [14] כ' בר' פ"ח מאר נכו בי' ב"ל. [15] דתלמות מנה ורבעות מנה לייר במנה. ל"ק. [16] (ל"ל כחול. [17] (דיחלל"ח). [18] ברק בנקדם. ל"ק. [19] פרמנים דחייב. ל"ק. [20] דקפחת מה"מ קרא דמנה רב יהודה הוה ליה. ל"ק. [21] שור מדין בכורה דפטור. ל"ק. [22] הוא שור. ל"ק. [23] דלא כעינן בכור שני ושליחי דים לנו. ל"ק.

תורה אור השלם

1. מקול שעונה פרסות אביריו מרעש לרבבות המון גלגליו לא המנו אבות אל בנים מרוב ודיון זרעם: ירמיהו מו ג
2. וחקראן לעם לזבוח אלהיהן ויאכל העם וישתחוו לאלהיהן: במדבר כה ב
3. וקל פטר חמור תפדה בשה ואם לא תפדה וערפתו וכל בכור אדם בבניך תפדה: שמות יג יג
4. ופטר חמור תפדה בשה ואם לא תפדה וערפתו כל בכור בנך תפדה ולא יראו פני ריקם: שמות לד כ
5. אך בכור שור או בכור כשב או בכור עז לא תפדה קדש הם את דמם תזרק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה לריח ניחוח ליי: במדבר יח יז
6. כל פטר רחם לכל בשר אשר יקרבו ליי באדם ובבהמה יהיה לך אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבהמה הטמאה תפדה: במדבר יח טו

הגהות הב"ח

(א) בפשטא סמין חמור: (ב) רש"י ד"ה ומא מתמן וכו' מלגיי שיתלקי מאתן לעשה: (ג) ד"ה לאמר וכו' תוזוק על המזבח יאת מלגם:

גליון הש"ס

גמ' ראיכ אך בבור שור. לקמן יג ע"ש: תוס' ד"ה תלמוד וכו' שהצת סימן חייב מנא ליה. מ' לקמן יב ע"ש תדייר קמ"ל:

רבינו גרשום

בפול. ואחי דקא חשיב הני בפרוטרוט ראית בהו טפי מוכר פשוט משום דפרטא יבא כגון ע' בכר או ס' או ג' או כ' או י' חשיב בכבור אבל פרטא זו אי פחות מי' לא חשיב בכבר אלא בפרוטרוט לעולם נימא דלאו כפול הוא: אלא. מהבא. והשקל עשרים גרה עשרים שקלים חמשה ועשרים שקלים עשרה וחמשה שקל המנה יהיה לכם חשבון דקרא הוו ס' שקלים וקאמר המנה יהיה לכם כלומר דבר ליהיו מנה: מנה. בחמיה מאתן וארבעים דנרין הוו ס' שקלים הוינו ב' מנים ומאה דנרין: אלא ש"מ. מדאמר המנה יהיה לכם דמנה של קדש כפול היה. והני ארבעים דהוו טפי מאתים דהוינו דהוסיפו על המנה שתות מלבר: ערוכות. הוי מהלכות ופוגעות בהו בישראל דהוינו ותקראן הן עצמן כלומר בשרן נוגע בהן: כדי לבער בהן יצרן: פטר חמור פטר חמור ב' פעמים: א' בפדיר בא אל פרעה. וא' בס' כי תשא: תגן החם. באידך פייקין: מנא הני מילי. דפטור: אך חלק. דאם יש בו קצת סימן שדומה לאמו חייב בבכורה ה"ה נמי לתנא דתמני' דאע"ג מלבר: ערוכות. הוי מהלכות ופוגעות בהו בישראל דהוינו ותקראן הן עצמן כלומר בשרן נוגע בהן: כדי לבער בהן יצרן: פטר חמור פטר חמור ב' פעמים: א' בפדיר בא אל פרעה. וא' בס' כי תשא: תגן החם. באידך פייקין: מנא הני מילי. דפטור: אך חלק. דאם יש בו קצת סימן שדומה לאמו חייב בבכורה ה"ה נמי לתנא דתמני' דאע"ג

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com